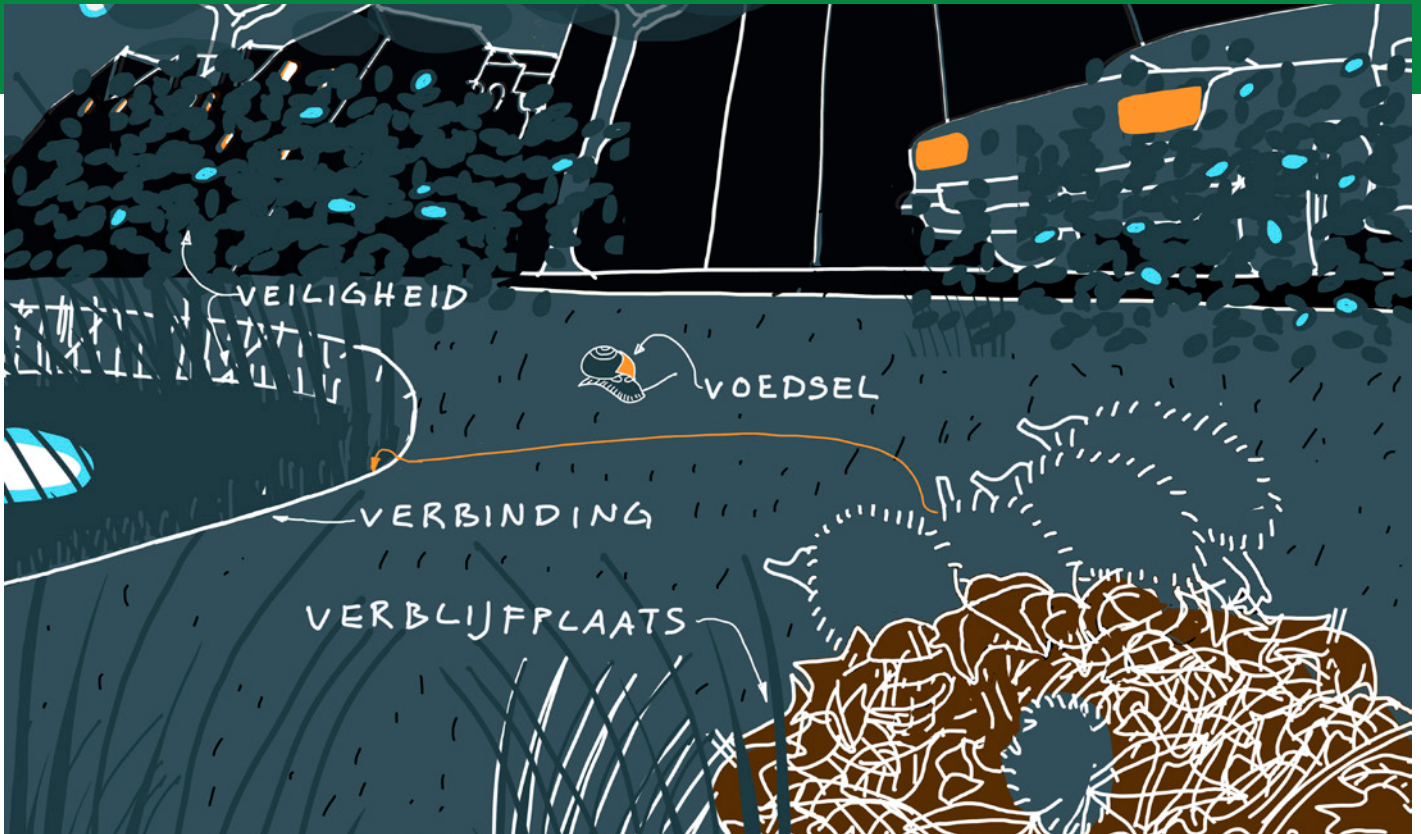

Egel

(*Erinaceus europaeus*)

ecoprofiel gidssoort

De stad gezien door de ogen van een egel, inclusief de 4 V's.

De egel is een nachtactief zoogdier en komt in nagenoeg heel Nederland voor. Egels zijn te vinden in sterk uiteenlopende landschappen, maar hebben een voorkeur voor randzones tussen loofbossen, graslanden en struweel. Ook in steden vinden egels hun plek, zolang er voldoende gevarieerd groen en schuilplaatsen aanwezig zijn. Stadsparken en groene, rommelige tuinen met dichte ondergroei en bladhopen zijn dan ook geliefde leefgebieden. Overdag slapen egels in een nest van bladeren verscholen onder struiken en takkenhopen of in hopen. Als het donker wordt gaat de egel op jacht naar kevers, wormen en slakken. Bij een bedreiging onderweg zetten egels hun stekels uit en als vluchten niet meer kan drukken egels zich tegen de grond of rollen ze zich op in een bal van scherpe stekels. In de winter houden egels een winterslaap en blijven zij ook 's nachts in een stevig nest verborgen. De egel staat ambassadeur voor een gevarieerd (stedelijk) landschap: veel verschillende groenelementen en voldoende ondergroei afgewisseld door wat meer open ruig grasland om voedsel te vinden en te kunnen scharrelen. Als een egel ergens opduikt, dan is de kans groot dat het gebied ook geschikt is voor andere kleine grondgebonden zoogdieren.

Verblijfplaats

Voedsel

Verbinding

Veiligheid

■ Verbinding

Dispersiemethode: land, grondgebonden.

Egels verplaatsen zich graag in de dekking van lage en dichte groenstructuren. Lokaal kunnen dit struikgewas en heggen in tuinen zijn, maar ook ruig grasland en struweelranden langs wegen, spoorbermen en rondom gras- of sportvelden worden veel gebruikt. Een aaneengesloten groenstructuur is daarom belangrijk voor egels om zich goed binnen hun leefgebied te kunnen verplaatsen. Egels laten zich verder in het algemeen niet tegenhouden door een weg of watergang. Dat betekent helaas ook dat de egel één van de belangrijkste verkeersslachtoffers is in het steeds dichter en drukker wordende wegennetwerk en dat het risico op verdrinking bij beschoeide oevers aanzienlijk is. Het behouden en creëren van aaneengesloten verbindingen tussen groenstroken en het opheffen van barrières is daarom belangrijk. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van faunapassages onder wegen of over watergangen, aan het transformeren van beschoeide oevers naar natuurvriendelijke oevers en aan het creëren van openingen in schuttingen tussen tuinen.

■ Voedsel

Kleine ongewervelden, zoals slakken, regenwormen, kevers, rupsen en oorwurmen. Egels zijn verder dolop eieren en vullen hun dieet in de nazomer en herfst verder aan met vruchten, bessen en paddenstoelen. Ook maken

kleine gewervelde dieren, zoals jonge muizen, amfibieën en vogels alsook aas, plantaardig materiaal en andere menselijke etensresten een klein deel uit van het dieet.

■ Verblijfplaats

In de eerste maanden van zelfstandigheid zoeken jonge egels een eigen leefgebied. Egels zijn daarna gewoonlijk erg honkvast en blijven de rest van hun leven in ditzelfde gebied. Binnen hun leefgebied hebben egels verschillende typen verblijfplaatsen.

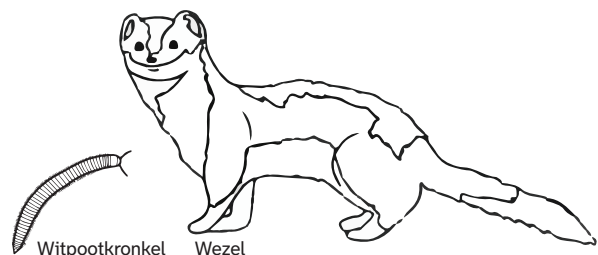
- Dagnesten: nest van bladeren, mos of ander materiaal verscholen onder dichte struiken, in ondiepe kuilen, in composthopen, in holtes onder boomwortels of in oude konijnenholen.
- Kraamnesten: nest op goed verborgen plekken zoals in compost-, takken- of puinhopen.
- Winterslaapnesten: steviger nest in de grond, tegen een schutting, onder fundering van bebouwing, in schuurtjes en in beschutte rommelige hoekjes met compost-, blad- of takkenhopen.

■ Veiligheid

Lage en dichte begroeiing biedt schuilplaatsen tegen roofdieren en weersomstandigheden. Faunapassages met de juiste geleiding en aansluiting op de omgeving verminderen het risico van aanrijding. Natuurvriendelijke oevers verminderen de kans op verdrinking. Als beschoeiing noodzakelijk is, dan zijn uittreedplaatsen belangrijk waar de egel via een stuk natuurlijke oever of via een eendentrapje het land op kan.

■ Meeliftende soorten zijn o.a.

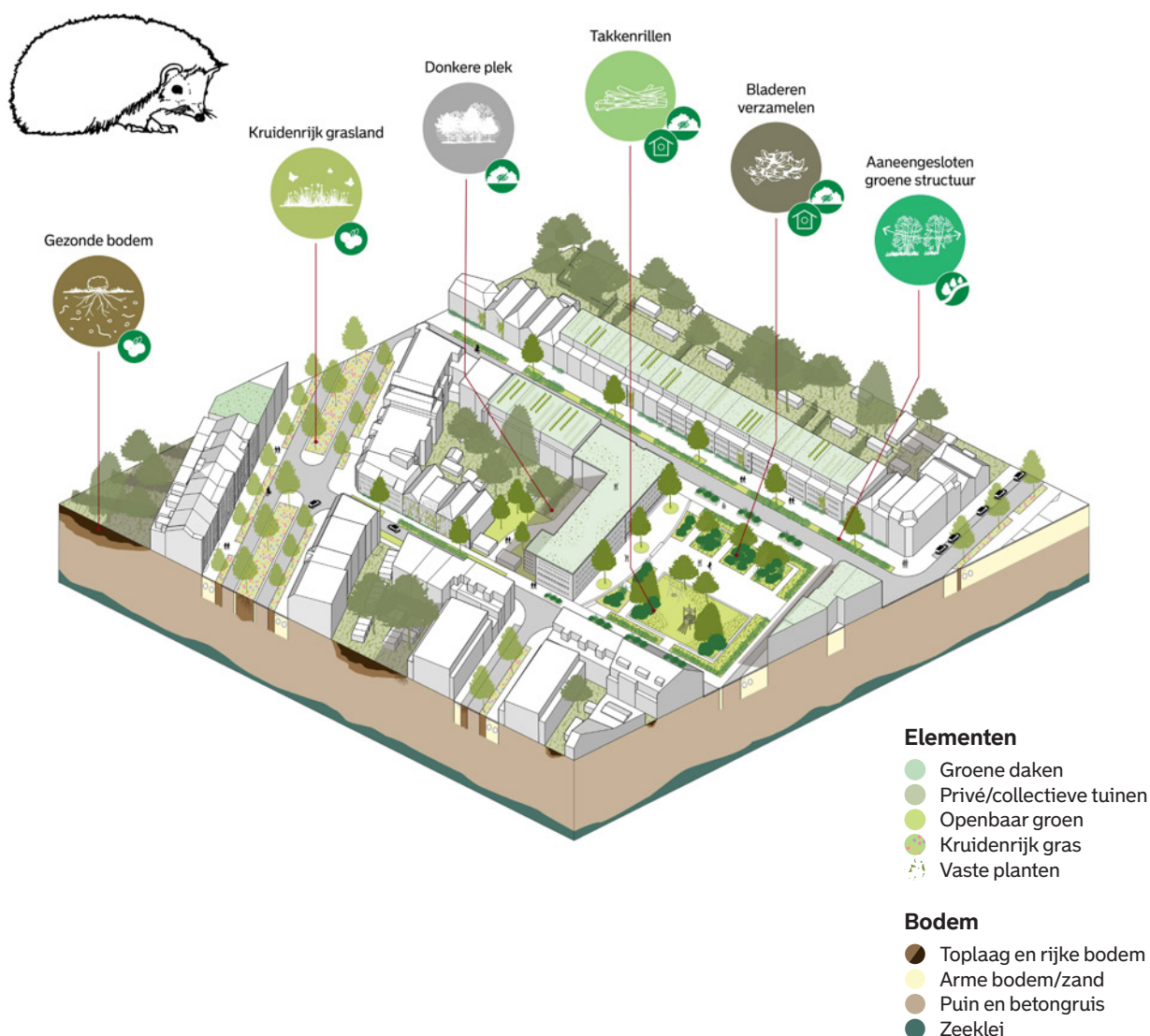
- Witpootkronkel
- Bosmuis
- Wezel
- Bunzing
- Steenmarter
- Amfibieën zoals gewone pad en groene kikker

Witpootkronkel Wezel

■ Visualisatie

Egel

■ Maatregelen

Om de egel een plek te bieden in de stad is een set aan concrete maatregelen opgenomen (zie maatregelentabel). Uitgangspunt is het realiseren van de Basiskwaliteit. Dit houdt in dat alle 4 de V's aanwezig zijn die de egel nodig heeft binnen zijn leefgebied. De maatregelen die horen bij de Basiskwaliteit zijn een minimale eis. De impact van de te nemen maatregelen hangt samen met de schaal waarop deze worden toegepast. Door bijvoorbeeld het oppervlak van een gekozen maatregel op te schalen, wordt de kans groter dat een duurzame populatie ontstaat. Daarnaast wordt er een optie voor Aanvulling gegeven bij enkele maatregelen, die dienen als extra handvatten.

De volledige informatie van een maatregel vind je in de corresponderende factsheet. Daar wordt o.a. de technische en ruimtelijke inpassing behandeld. Lukt het niet om alle V's een plek te geven in je project? Zet dan in op bijvoorbeeld één of twee specifieke V's. Kijk naar de omgeving - is er al geschikt voedselgebied nabij? Kies dan voor de andere V's: Verbinding, Veiligheid of Verblijfplaatsen.

■ Maatregelentabel

V	Basiskwaliteit	Aanvulling
	Zorg dat minimaal 1000m ² per hectare (10.000m ²) bestaat uit kruidenrijk grasland. Daar leven insecten en slakken, die als voedsel dienen voor de egel.	
	Zorg voor een gezonde bodem met een goed ontwikkelde strooisellaag van minimaal 250m ² per hectare (10.000m ²). Daar leven wormen, die als voedsel dienen voor de egel.	
 	Beheer: zorg dat gevallen bladeren verzameld worden in groenvakken. Egels gebruiken bladhoppen als schuilplaats.	MaaK van de verzamelde bladeren robuuste bladhoppen.
 	Zorg voor minimaal 1 takkenril of houtmijt per hectare (10.000m ²). Egels gebruiken takkenrilen als kraamnest en winterslaapnest.	Verwerk egelhuisjes in het ontwerp.
  	Zorg elke 50m voor een groene stapsteen van minimaal 10 m ² groot. Zo kunnen egels schuilen en voedsel vinden als ze zich verplaatsen door de stad.	Maak zoveel mogelijk lijnvormige aaneengesloten groene verbindingen (minimaal 2m breed). Onderbrekingen dienen max. 20m te zijn. Bij >= 50km/u wegen dienen faunapassages toegepast te worden. Het groen dient te bestaan uit dicht struweel, struiken of vaste planten. Voorzie hekken en schuttingen van een egelpoort.
	Zorg voor minimaal 25m natuurvriendelijke oever per 100m oever. Zo kunnen egels veilig drinken en het land op als ze te water raken.	
	Zorg bij kademuren en beschoeide oevers elke 50m voor een fauna-uitreedplaats aan weerszijde van de watergang. Zo kunnen egels veilig drinken en het land op als ze te water raken.	
	Zorg voor minimaal 1000m ² per hectare (10.000m ²) aan donkerte (max. 2 lux op maaiveldniveau). Zo kunnen egels zich veilig door de stad bewegen.	Optimaal: Het hele projectgebied is donker. Alternatief: Zorg ervoor dat in ieder geval lage groenstructuren donker blijven.